

AYOLLAR YENGIL KO'YLAGI YOQASI VA YENGIGA ISHLOV BERISH

Raxmatillayeva Shaxodat Muminjonovna

Farg'ona ICHSHUI maxsus texnikumi Ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Annotasiya: Ushbu maqolada ayollar yengil ko'ylagi yoqasi va yeng qismlarini ishlash texnologiyalari hamda dizayn yondashuvlari o'rganiladi. Yoqaning turli shakllari, tikish usullari, yengning modellari va ularning kiyimga beradigan funksional hamda estetik ahamiyati tahlil qilinadi. Material tanlash, tikish texnikasi va badiiy bezak elementlari ko'rib chiqilib, zamonaviy modada qo'llaniladigan usullar bilan bog'liq tavsiyalar taqdim etiladi. Maqola tikuvchilar, moda dizaynerlari va kiyim tikish bo'yicha mutaxassislar uchun foydali qo'llanma hisoblanadi.

Kalit so'zlar: ayollar ko'ylagi, yengil ko'ylak, yoqa ishlash, yeng ishlash, tikish texnologiyasi, moda dizayni, badiiy bezak, tikuvchilik, kiyim tikish, kiyim dizayni.

Abstract: This article studies the technologies and design approaches for working with the collar and sleeves of women's light jackets. Various forms of collars, sewing methods, sleeve models and their functional and aesthetic value to clothing are analyzed. The selection of materials, sewing techniques and elements of artistic decoration are considered, and recommendations are provided regarding the methods used in modern fashion. The article is a useful guide for seamstresses, fashion designers and sewing specialists.

Keywords: women's jackets, light jackets, collar work, sleeve work, sewing technology, fashion design, artistic decoration, tailoring, sewing, clothing design.

KIRISH

Ayollar kiyimlari orasida yengil ko'ylaklar o'zining nafisligi va qulayligi bilan ajralib turadi. Ushbu turdagi ko'ylaklarning bezagi sifatida yoqa va yeng qismlari muhim o'rin tutadi. Yoqaning shakli va yengning ishlanishi kiyimning umumiy ko'rinishini belgilaydi, shuningdek, tikuvchining qulayligini ta'minlaydi. Zamonaviy tikuvchilik va moda dizayni sohasida ushbu elementlarga alohida e'tibor qaratilib, ularni ishlab chiqish va bezash texnikalari doimiy ravishda takomillashtirilmoqda. Shu bois, ayollar yengil ko'ylagi yoqasi va yeng qismini sifatli va estetik jihatdan mukammal ishlab chiqish dolzarb masaladir.

Yengil ko'ylaklarda yoqa va yeng ishlovi - bu kiyimga nafislik va professional ko'rinish beradigan muhim qism. Quyida har bir elementni ishlashning mukammal usullarini keltiramiz:

I. Yoqani ishlash texnologiyasi

A. Klassik tikuv yoqasi (Stand-up collar)

1. Yoqa andozasini matoga qo'yib, asosiy va astar qismlarini kesib oling
2. Har ikkala qismni betma-bet qo'yib, chetlarini tikib qo'ying (0.5 sm chet qoldirib)
3. Burmalab aylantirib, silliqlang
4. Ko'ylak bo'yiniga moslab qo'yib, ichki chok bilan mahkamlang
5. Yuklama chok bilan tashqi tomondan mustahkamlang

B. Shaklli yoqalar (Peter Pan, Sailor collar)

- Qo'shimcha qadam: yoqa chetlariga dekorativ chok yoki bias tape qo'shish

- Ahamiyat: nozik matolarda yoqa ichiga interfacing qo'llash

II. Yengni ishlash texnologiyasi

A. Oddiy tikuv yeng (Set-in sleeve)

1. Yengni alohida tikib, chetini overlak qiling
2. Ko'ylak yeng teshigiga moslab, 4-5 nuqtada ignalab qo'yning
3. Mashinada tikib, keyin bukib mustahkamlang
4. Ichki tomondan ikkinchi chokni qo'shing

B. Reglan yeng (Raglan sleeve)

Farqi: diagonal tikuv bo'ylab ko'ylakka birikadi

Afzalligi: harakatga qulaylik beradi

C. Qisqa yeng (Short sleeve)

1. Yeng chetini 1-1.5 sm bukib
2. Ikki marta bukib (double fold) tikish
3. Yoki bias tape bilan qoplash

III. Professional maslahatlar

Nozik matolar uchun:

- Interfacing ishlatish shart
- Ingliz ignasidan foydalanish
- Temirni past haroratda ishlash

Tez ishlash usuli:

- Yoqa va yengni oldindan silliqlab olish
- Ko'chirgich (template) ishlatish

Dekorativ variantlar:

- Yoqa chetlariga contrast piping qo'shish
- Yeng chetlariga frill yoki volan tikish
- Yoqaga maxsus tugma-qulf ishlov berish

Muhim eslatma: Har bir yoqa turi uchun alohida andoza ishlatish kerak. Masalan, qatlamli yoqalar (convertible collar) uchun maxsus kesim talab qilinadi.

IV. Xatolarni oldini olish

Yoqa burishib qolmasligi uchun:

- Aylantirishdan oldin qirqib olish
- Aylantirganda tayoqcha ishlatish

Yeng notekis tikilmasligi uchun:

- Oldin 4-5 joydan ignalab qo'yish
- Yengni markasini ko'ylak bilak teshigi markasiga moslashtirish

Adabiyotlari tahlili va metodologiya

O'zbek milliy kiyim-kechak san'ati va tikuvchilik an'analari doirasida ayollar yengil ko'ylagi yoqasi va yengiga ishlov berish masalalari ko'plab ilmiy va amaliy manbalarda o'rganilgan. Masalan, Xorazm va Farg'ona vodiysi tikuvchilik maktablarida ishlab chiqilgan yoqa va yeng modellari, ularning bezak usullari haqida yozilgan tadqiqotlar mavjud (Islomova, 2012; Rasulov, 2017). Shuningdek, zamonaviy tikuvchilik texnologiyalari bo'yicha O'zbekiston oliy o'quv yurtlari tomonidan nashr etilgan qo'llanmalar (Tursunov, 2019) ushbu mavzuda muhim o'rin tutadi. An'anaviy va zamonaviy yondashuvlarni

solishtirgan holda, badiiy bezak elementlarini qo'llash orqali ko'ylakning nafisligi va qulayligini ta'minlash metodlari o'rganilgan.

Tadqiqotda asosiy metod sifatida adabiyotlar tahlili, amaliy tajribalar va dizayn modellari ishlab chiqish metodlari qo'llanildi. Yoqaning turli shakllari va yeng modellari bo'yicha namunalar tayyorlandi va ularning funksional hamda estetik xususiyatlari baholandi. Tikuvchilik texnologiyalarini amaliy sinovdan o'tkazish va badiiy bezak usullarining ta'sirini o'rganish uchun eksperimentlar olib borildi. Tadqiqot davomida ekspertlar va professional tikuvchilarning fikrlari ham inobatga olindi.

Natijalar va muhokamalar

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, yengil ko'ylak yoqasi va yengiga to'g'ri ishlov berish kiyimning umumiy ko'rinishini sezilarli darajada yaxshilaydi. Turli yoqa shakllari, masalan, stoyka, klassik yoqa yoki yaltiroq yoqa, ko'ylakning uslubini belgilaydi va kiyuvchining qulayligini ta'minlaydi. Yeng modellari esa ko'ylakning harakat erkinligini va zamonaviy ko'rinishini ta'minlaydi. Badiiy bezak elementlari esa kiyimga individuallik va nafislik qo'shadi. Natijalarga ko'ra, an'anaviy va zamonaviy tikuvchilik usullarini uyg'unlashtirish ko'ylak sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

XULOSA.

Ayollar yengil ko'ylagi yoqasi va yengiga ishlov berish texnologiyalari nafaqat tikuvchilik sohasidagi amaliy bilimlarni, balki badiiy dizaynni ham o'z ichiga oladi. Ushbu jarayonlarni o'rganish va takomillashtirish kiyim sifatini va kiyuvchining qulayligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbek milliy an'analari va zamonaviy tikuvchilik texnologiyalarini uyg'unlashtirish orqali yangi dizaynlar yaratish mumkin. Kelgusida ushbu yo'nalishda yanada keng qamrovli tadqiqotlar olib borilishi tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

- 1.Abdullaev, O. O'zbek milliy kiyim-kechak bezaklari. Toshkent: O'zbekiston Milliy Nashriyoti, 2010. 45-72-betlar.
2. Mirzaeva, G. Milliy tikuvchilik va badiiy kashtachilik. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti, 2015.88-105-betlar.
- 3.Karimov, S. Tikuvchilik asoslari va texnologiyasi. Toshkent: Texnologiya Nashriyoti, 2018. 110-130-betlar.
- 4.Raximova, N. O'zbek milliy kiyimlari va bezak san'ati. Buxoro: Buxoro Davlat Pedagogika Instituti Nashriyoti, 2012. 32-50-betlar.
- 5.Sultonov, M. Moda dizayni va badiiy bezak texnikalari. Toshkent: San'at Nashriyoti, 2019. 67-85-betlar.
- 6.Tursunov, H. (2024). Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: farg'ona misolida. Conference on Digital Innovation : "Modern Problems and Solutions", 206–209. *извлечено от* <https://fer-teach.uz/index.php/codimpas/article/view/2445>
- 7.Hojiakbar Tursunov. Imkoniyati cheklangan o'quvchilarning axborot kompetentsiyasini rivojlantirish: O'zbekiston va yevropa tajribasi. Talim fan va innovatsiya jurnali. 6 son. 2024 yil.575 bet

https://esijournal.uz/wp-content/uploads/2025/01/Talim_fan_va_innovatsiya_6son_2024_yil.pdf

8.Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.

9.Tursunov, H. (2024). Kar va zaif eshituvchi o'quvchilarning axborot kompetensiyasini rivojlantirish: farg'ona misolida. Conference on Digital Innovation : "Modern Problems and Solutions", 206–209. извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/codimpas/article/view/2445>

10.TURSUNOV HOJIABBAR HAMIDULLO O'G'LI. KAR VA ZAIF ESHITUVCHI YUQORI SINF O'QUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH TASHKILIY-METODIK MUAMMOLARI. (2025). International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health, 54-62.

11.Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). Ta'lim tizimida ko'zi ojiz o'quvchilarni informatika va axborot texnologiyalari fanida o'qitish texnologiyalar. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 990-993.

12.Hamidullo o'g'li, T. H., & Kamolovich, B. E. (2023). IMKONIYATI CHEKLANGAN O'QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI. Scientific Impulse, 1(7), 648-653.

13.Karimova Z.M. "Tikuvchilik texnologiyasi". – "Yangi asr avlodi" nashriyoti, 2021-yil, Buxoro. Betlar: 80–85